

STAATSBLAD VAN HET KONINKRIJK DER NEDERLANDEN

370 WET van 27 september 1962, houdende regeling inzake vrijstelling van de militaire dienst wegens ernstige gewetensbezwaren (Wet gewetensbezwaren militaire dienst).

WIJ JULIANA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodzakelijk is een nieuwe regeling ter uitvoering van artikel 196 van de Grondwet te treffen;

Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

HOOFDSTUK I

Begripsbepalingen

Artikel 1. 1. Deze wet verstaat onder:

„Onze Minister”: Onze Minister van Defensie;

„militair”: hij, die behoort tot de krijgsmacht, ook gedurende de tijd, dat hij niet in werkelijke dienst is;

„vervangende dienst”: de dienst, waartoe hij, die ingevolge deze wet van de krijgsmacht is vrijgesteld, verplicht is ter vervanging van de krijgsmacht;

„gewone vervangende dienst”: de vervangende dienst, welke vervuld wordt in de plaats van de militaire dienst, welke hij, die ingevolge deze wet van de krijgsmacht is vrijgesteld, als militair in gewone omstandigheden zou moeten volbrengen;

„buitengewone vervangende dienst”: de vervangende dienst, welke vervuld wordt in geval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden, voor zover deze niet is gewone vervangende dienst;

„tewerkgestelde”: hij, die voor vervangende dienst is oproepen van het ogenblik af, dat hij op de plaats van zijn bestemming is aangekomen tot het tijdstip, waarop hij met groot verlov wordt gezonden;

„broeder”: de wettige broeder of de wettige halfbroeder.

2. Waar in deze wet wordt gesproken over personen, die ongeschikt blijken te zijn, vrijgesteld zijn van de vervangende dienst of van de gewone vervangende dienst, disciplinair gestraft of veroordeeld zijn, worden hieronder — voor zover het tegendeel niet blijkt — uitsluitend verstaan diegenen, omtrent wie de desbetreffende beslissing of uitspraak onherroepelijk is geworden, dan wel voor wie de beklagstermijn is verstreken.

3. Waar in deze wet wordt gesproken van het oproepen voor de vervangende dienst of het aan deze oproeping gevolg geven, wordt daaronder ten aanzien van hen, die reeds tewerkgesteld zijn, verstaan het doen voortduren dan wel het blijven vervullen van de vervangende dienst.

Artikel 2. 1. Ernstige gewetensbezwaren in de zin van deze wet zijn de onoverkomelijke gewetensbezwaren tegen de vervulling van militaire dienst van hem, wiens godsdienstige of zedelijke overtuiging hem deelneming aan elk oorlogsgeweld verbiedt.

2. De bezwaren kunnen zich richten:

a. hetzij tegen de vervulling van militaire dienst, bepaaldelijk gericht op strijd met de wapenen;

b. hetzij tegen de vervulling van militaire dienst van welke aard ook.

HOOFDSTUK II

Erkenning van bezwaren als ernstige gewetensbezwaren

Artikel 3. Hij, die in kennis is gesteld van zijn geschiktheid voor de militaire dienst, zomede de militair, kan schriftelijk een met redenen omkleed verzoek tot erkenning van zijn bezwaren als ernstige gewetensbezwaren richten tot Onze Minister.

Artikel 4. 1. Hij, die een verzoek als bedoeld in artikel 3 heeft gedaan, kan door Onze Minister, in afwachting van een beslissing daarop, geheel of gedeeltelijk van dienstverrichtingen worden vrijgesteld.

2. Ingeval tegen een persoon, die een verzoek heeft gedaan als bedoeld in artikel 3, een strafvervolgning aanhangig is wegens ongehoorzaamheid aan enig dienstbevel of dienstvoorschrift, dan wel wegens overtreding van artikel 45 der Dienstplichtwet, kan deze strafvervolgning in afwachting van een beslissing op dat verzoek, worden geschorst.

Artikel 5. 1. Er is een commissie, die Onze Minister schriftelijk een met redenen omkleed advies uitbrengt omtrent de vraag of de bezwaren van de verzoeker zijn aan te merken als ernstige gewetensbezwaren in de zin van deze wet.

2. De leden van deze commissie worden door Ons benoemd en ontslagen.

3. Onze Minister neemt geen beslissing op het verzoek als bedoeld in artikel 3, voordat de commissie het advies aan hem heeft uitgebracht. Onze Minister kan ten aanzien van een volgend verzoek het inwinnen van een advies achterwege laten.

4. De commissie brengt advies uit, nadat de verzoeker in de gelegenheid is gesteld omtrent zijn gewetensbezwaren te worden gehoord.

5. De commissie houdt zitting met tenminste drie leden, van wie een als voorzitter fungeert.

6. De fungerende voorzitter kan op aanvraag van de verzoeker meerderjarige personen toelaten tot het bijwonen van de zitting gedurende het onderzoek. Zij verlaten de zitting, ook tijdens het onderzoek, op aanwijzing van de fungerende voorzitter.

7. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden nadere regelen inzake de samenstelling en werkwijze van de commissie gesteld.

Artikel 6. 1. Indien Onze Minister van oordeel is, dat de bezwaren van de verzoeker ernstige gewetensbezwaren zijn, als bedoeld in artikel 2, zal hij deze bezwaren als zodanig erkennen.

2. Indien Onze Minister van oordeel is, dat de bezwaren van de verzoeker geen ernstige gewetensbezwaren zijn in de zin van artikel 2, wijst hij het verzoek tot erkenning bij gemotiveerde beschikking af.

3. Afschrift van een beschikking als bedoeld in de beide vorige leden wordt onverwijld per aangetekend schrijven aan de verzoeker toegezonden.

Artikel 7. 1. Degene wiens verzoek tot erkenning is afgewezen kan binnen veertien dagen na de datum waarop de afwijzende beslissing aan hem is verzonden, daartegen bij Ons voorziening vragen ter zake dat:

a. de afwijzing haar grond vindt in een verkeerde toepassing of schending van de wet;

b. het onderzoek naar de gewetensbezwaren door de commissie, bedoeld in artikel 5, dan wel de verslaggeving van die commissie daarover gebreken vertoont die op de beslissing op het verzoek van invloed kunnen zijn geweest;

c. de beslissing tot afwijzing van het verzoek onvoldoende is gemotiveerd;

d. Onze Minister ten onrechte in afwijking van het advies van de commissie, bedoeld in artikel 5, afwijzend op het verzoek heeft beslist.

2. Indien de voorziening na afloop van de daarvoor gestelde termijn is gevraagd, blijft niet-ontvankelijkverklaring achterwege, indien de klager aantoonbaar dat hij de voorziening heeft gevraagd zo spoedig als dit redelijkerwijs verlangd kon worden.

3. Wij stellen bij algemene maatregel van bestuur regelen aangaande de wijze waarop de voorziening moet worden gevraagd en hoe met het adres wordt gehandeld.

4. Op grond van artikel 4 genomen beslissingen blijven van kracht, totdat hetzij de door de verzoeker gevraagde voorziening is afgewezen, hetzij naar aanleiding van de gevraagde voorziening overeenkomstig het zesde of zevende lid een nieuwe beslissing is genomen.

5. Indien de verzoeker tijdens de procedure in eerste aanleg niet geheel of gedeeltelijk van dienstverrichtingen was vrijgesteld of geen schorsing van een strafvervolgung als bedoeld in artikel 4 heeft plaatsgevonden, kan hiertoe tijdens de beroepsprocedure alsnog worden besloten.

6. Indien Wij de afwijzende beslissing vernietigen, voorziet Onze Minister opnieuw in de zaak met inachtneming van Onze beslissing. Onze Minister stelt, indien Onze beslissing daartoe aanleiding geeft, de zaak wederom in handen van de commissie bedoeld in artikel 5. Deze commissie handelt alsdan met inachtneming van Onze beslissing. Alsdan werken aan de vaststelling van het advies uitsluitend mede de leden, die de verzoeker nog niet eerder hebben gehoord.

7. Indien Wij een afwijzende beslissing vernietigen op de gronden, in het eerste lid onder *a* en *d* vermeld, kunnen Wij desgeraden in de zaak voorzien.

HOOFDSTUK III

Gevolgen van de erkenning

Artikel 8. Hij, wiens bezwaren tegen de vervulling van de militaire dienst, bepaaldelijk gericht op strijd met de wapenen, als ernstige gewetensbezwaren zijn erkend, wordt belast met ongewapende militaire dienst.

Artikel 9. 1. Hij, wiens bezwaren tegen de vervulling van de militaire dienst, van welke aard ook, als ernstige gewetensbezwaren zijn erkend, is onder alle omstandigheden vrijgesteld van de krijgsdienst. Evenmin mogen hem werkzaamheden worden opgedragen, welke naar hun aard er slechts op gericht kunnen zijn de krijgsmacht hulp te verlenen.

2. Hij is verplicht tot het vervullen van vervangende dienst.

3. De militair, die ingevolge deze wet van de krijgsdienst is vrijgesteld, wordt zo spoedig mogelijk uit de militaire dienst ontslagen.

Artikel 10. Het recht tot strafvordering terzake van een delict, als bedoeld in artikel 4, tweede lid, vervalt, zodra de gewetensbezwaren van de verdachte zijn erkend.

HOOFDSTUK IV

Rechten en verplichtingen van hen, die van de krijgsdienst zijn vrijgesteld

Artikel 11. Hij, die ingevolge deze wet van de krijgsdienst is vrijgesteld, wordt op of zo spoedig mogelijk na de datum, waarop hij zijn militaire dienst zou moeten aanvangen of voortzetten, door of vanwege Onze Minister voor de vervangende dienst opgeroepen. Hij is verplicht aan deze oproeping gevolg te geven.

Artikel 12. 1. De duur van de gewone vervangende dienst bedraagt zes en twintig maanden.

2. Indien de duur van het verplicht verblijf onder de wapenen voor eerste oefening dan wel voor herhalingsoefeningen voor het merendeel der dienstplichtigen wordt verkort of verlengd, kunnen Wij bij algemene maatregel van bestuur de termijn, bedoeld in het vorige lid, dienovereenkomstig verkorten of verlengen.

3. De duur van de gewone vervangende dienst wordt voor de dienstplichtige, die ingevolge deze wet van de krijgsmacht is vrijgesteld, verminderd met de duur van de militaire dienst, die hij reeds als dienstplichtige heeft volbracht.

4. Onze Minister kan de duur van de gewone vervangende dienst verkorten ten aanzien van hem, die vóór zijn ontslag uit de militaire dienst ingevolge deze wet, bij de krijgsmacht als vrijwilliger verbonden was en ten aanzien van de dienstplichtige, die vóór zijn ontslag uit de militaire dienst ingevolge deze wet, de eerste oefening reeds heeft volbracht.

5. De duur van de buitengewone vervangende dienst is gelijk aan de tijd gedurende welke degene, die ingevolge deze wet van de krijgsmacht is vrijgesteld, als militair ingeval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden verplicht onder de wapenen zou zijn geweest. Indien de gewone vervangende dienst niet is vervuld, duurt de buitengewone vervangende dienst zes maanden langer.

Artikel 13. 1. De vervangende dienst wordt vervuld bij overheidsdiensten, dan wel bij, door Onze Minister aangewezen, voor tewerkstelling van gewetensbezwaarden geschikte instellingen, die in het algemeen belang werkzaam zijn.

2. Onze Minister kan aan de tewerkstelling, anders dan bij overheidsdiensten, voorwaarden verbinden.

3. Onze Minister bepaalt bij welke instantie of in wiens dienst de tewerkstelling plaats vindt.

Artikel 14. 1. De tewerkgestelde is verplicht de hem gegeven dienstbevelen en de voor hem geldende dienstvoorschriften naar behoren na te komen.

2. Onze Minister bepaalt door of vanwege welke organen van de in artikel 13 bedoelde diensten of instellingen dienstbevelen aan de tewerkgestelden kunnen worden gegeven of dienstvoorschriften voor hen kunnen worden vastgesteld.

Artikel 15. 1. Vrijstelling van de gewone vervangende dienst wordt verleend wegens:

- a. kostwinnenschap;
- b. persoonlijke onmisbaarheid;
- c. broederdienst;
- d. aanwezigheid van een bijzonder geval.

2. Vrijstelling van de vervangende dienst wordt verleend wegens het bekleden van een geestelijk of een godsdienstig-menslievend ambt of opleiding tot zodanig ambt.

3. Omtrent het verlenen van vrijstelling beslist Onze Minister.

4. De vrijstelling wegens een der redenen, genoemd in het eerste lid, onder *a* en *b*, en in het tweede lid, wordt aanvankelijk voor een jaar verleend; blijkt ook bij de daarna te nemen beslissing nog grond voor vrijstelling aanwezig, dan wordt de vrijstelling voorgoed verleend, behoudens het geval, voorzien in de tweede volzin van het vijfde lid. De vrijstelling wegens de reden genoemd in het eerste lid, onder *d*, wordt hetzij voorgoed, hetzij voor een bepaalde duur verleend. De vrijstelling wegens de reden, genoemd in het eerste lid, onder *c*, wordt uitsluitend voorgoed verleend.

5. Onze Minister kan de tijdelijke vrijstelling wegens een der redenen, genoemd in het eerste lid, onder *a* en *b*, intrekken, indien blijkt, dat de grond voor de vrijstelling niet meer bestaat. De vrijstelling wegens de reden, genoemd in het tweede lid, houdt op te gelden, zodra de vrijgestelde ophoudt te verkeren in een geval als in dat lid bedoeld.

Artikel 16. 1. Vrijstelling wegens kostwinnerschap wordt verleend aan hem, door wiens vervulling van de gewone vervangende dienst voldoende middelen tot levensonderhoud aan andere personen ontbreken of zouden komen te ontbreken.

2. Onder personen, in het vorig lid bedoeld, worden uitsluitend begrepen:

- a. de echtgenote van een persoon als bedoeld in artikel 9;
- b. zijn bloed- en aanverwanten in de rechte linie;
- c. zijn andere bloed- en aanverwanten in de tweede graad;
- d. zijn pleegouders;
- e. degenen, in wier onderhoud hij ingevolge rechterlijk vonnis moet voorzien.

3. De vrijstelling blijft achterwege, indien Onze Minister bepaalt, dat vergoeding zal worden toegekend als in artikel 26 bedoeld.

Artikel 17. Vrijstelling wegens persoonlijke onmisbaarheid wordt verleend aan hem, door wiens vervulling van de gewone vervangende dienst onoverkomelijke bezwaren zouden ontstaan voor de instandhouding der middelen van bestaan van personen als in artikel 16, tweede lid, bedoeld.

Artikel 18. 1. Vrijstelling wegens broederdienst wordt verleend aan hem, die tenminste drie broeders heeft of gehad heeft, die dienen of gediend hebben bij de krijgsmacht.

2. In een van deze gevallen wordt geacht te verkeren de broeder, die vóór het door Ons te bepalen tijdstip gedurende zijn verblijf in werkelijke dienst is overleden, alsmede de broeder, die op evenbedoeld tijdstip:

- a. ten minste 30 dagen in werkelijke dienst is geweest of
- b. ten gevolge van verleend uitstel van eerste oefening nog niet of nog geen 30 dagen in werkelijke dienst is geweest of
- c. in het genot is of is geweest van militair pensioen of van pensioen, verleend ingevolge deze wet.

3. Wij bepalen welke dienst, in verband met zijn bijzondere aard, voor de toepassing van het bepaalde in het tweede lid, aanhef en onder *a*, als broederdienst buiten aanmerking blijft.

4. Voor de toepassing van het bepaalde in het tweede lid aanhef en onder *a* en *b*, wordt als werkelijke dienst ook beschouwd het vervullen van vervangende dienst en onder uitstel van eerste oefening ook uitstel van het vervullen van gewone vervangende dienst.

5. Het bepaalde in het tweede lid, onder *b*, is slechts van toepassing, als het uitstel van eerste oefening is verleend na 1945.

Artikel 19. Vrijstelling om de reden, genoemd in artikel 15, tweede lid, wordt, met inachtneming van regelen bij algemene maatregel van bestuur te stellen, verleend:

- a. aan de geestelijke, de bedienaar van de godsdienst, de zendeling, de broeder-diakoon van een godsdienstige vereniging en de rooms-katholieke ordebroeder;
- b. aan de student in de godgeleerdheid en de zendeling-kwekeling, die tot geestelijke, tot bedienaar van de godsdienst of tot zendeling worden opgeleid, en aan de proef-broeder, die tot broeder-diakoon van een godsdienstige vereniging wordt opgeleid.

Artikel 20. 1. Tegen elke uitspraak van Onze Minister omtrent vrijstelling kan iedere belanghebbende uiterlijk de tiende dag na de dag, waarop de uitspraak ter algemene kennis is gebracht, in beroep komen. Indien hij, wie de uitspraak geldt, buiten Nederland verblijft, kan, voor zover het door deze in te stellen beroep betreft, met overschrijding van de termijn van tien dagen genoeg worden genomen. Zolang omtrent zodanige overschrijding geen beslissing is genomen, wordt de uitspraak na het verloop van de termijn van tien dagen als onherroepelijk beschouwd.

2. Het beroep wordt ingesteld door indiening van een met redenen omkleed verzoekschrift bij de burgemeester der gemeente, waar de persoon, wie de uitspraak geldt, in het bevolkingsregister is opgenomen. De burgemeester zendt het verzoekschrift aan Ons door.

3. Wij beslissen op het beroep bij een met redenen omkleed besluit, nadat de Raad van State, afdeling voor de geschillen van bestuur, is gehoord.

Artikel 21. 1. Blijkt, dat iemand ten onrechte van de gewone vervangende dienst dan wel van de vervangende dienst is vrijgesteld doordat het bewijsstuk of een der bewijsstukken, waarop de vrijstelling is verleend, vals of vervalst is, een onvolledige of met de waarheid strijdige verklaring, getuigenis of opgaaf bevat, of een ander geldt dan hem, op wie het beschouwd werd betrekking te hebben, dan wordt de desbetreffende uitspraak door Onze Minister vervallen verklaard en komen op de persoon, wie het geldt, de verplichtingen te rusten, als ware hij niet vrijgesteld.

2. Tegen elke beslissing, krachtens het eerste lid genomen, kan — uiterlijk de tiende dag na de dag, waarop zij ter kennis van hem, aan wie vrijstelling was verleend is gebracht — deze of zijn wettelijke vertegenwoordiger in beroep komen. Artikel 20 is, met uitzondering van de eerste volzin van het eerste lid, hierbij van toepassing.

Artikel 22. 1. Onverminderd het bepaalde in het tweede lid is hij, die ingevolge deze wet van de krijgsmacht is vrijgesteld — behalve in andere bij deze wet voorziene gevallen — verplicht tot het vervullen van:

- a. gewone vervangende dienst;
- b. buitengewone vervangende dienst.

2. Indien hij als militair uitsluitend als buitengewoon dienstplichtige tot het verrichten van werkelijke dienst zou kunnen worden verplicht, is hij — behalve in andere bij deze wet voorziene gevallen — alleen verplicht tot het vervullen van buitengewone vervangende dienst.

Artikel 23. Onze Minister kan hem, die ingevolge deze wet van de krijgsmacht is vrijgesteld, verplichten de gewone vervangende dienst bij gedeelten in twee of meer niet aansluitende tijdvakken te vervullen.

Artikel 24. 1. Hij, die ingevolge deze wet van de krijgsmacht is vrijgesteld, wordt opgeroepen voor buitengewone vervangende dienst, indien hij zonder deze vrijstelling als militair buitengewoon in werkelijke dienst zou zijn geroepen.

2. Wij kunnen groepen van personen aanwijzen, die niet of voorlopig niet tot het vervullen van buitengewone vervangende dienst worden opgeroepen.

Artikel 25. 1. De vervangende dienst kan voor de tewerkgestelde, indien deze voor groot verlof in aanmerking komt, worden verlengd:

- a. gedurende evenveel dagen als hij door het ondergaan van straf, of door ongeoorloofde afwezigheid niet aan de dagelijkse dienst heeft deelgenomen;
- b. zolang het nodig is tot het ondergaan van straf of voor het onderzoek omtrent een strafbaar feit of een disciplinair vergrijp, waarvan hij verdacht of beklaagd wordt;
- c. voor zover hij dit zelf verlangt, zolang hij ziek is en zijn toestand dit wenselijk maakt;
- d. zolang het vertrek met groot verlof gevaar zou opleveren voor de verspreiding van een heersende of geheerst hebbende besmettelijke ziekte.

2. Hij, die ingevolge deze wet van de krijgsmacht is vrijgesteld en geen vervangende dienst verricht, kan ter zake van de in het eerste lid, onder *b*, omschreven reden voor vervangende dienst worden opgeroepen.

Artikel 26. 1. Heeft het vervullen van vervangende dienst ten gevolge, dat voldoende middelen tot levensonderhoud ontbreken of zouden komen te ontbreken aan personen, als in artikel 16, tweede lid, bedoeld en wordt geen vrijstelling van de vervangende dienst verleend, dan wordt naar regelen bij algemene maatregel van bestuur te stellen aan bedoelde personen op hun verzoek een vergoeding uit 's rijks kas toegekend. Ook in andere gevallen kan ter zake van het vervullen van vervangende dienst zodanige vergoeding worden toegekend.

2. De gelden, benodigd voor de uitbetaling van de in dit artikel bedoelde vergoeding, worden voorgeschooten uit de gemeentekas, tenzij Onze Minister dit niet nodig acht. Bij de regelen, omtrent het verlenen van het voorschot te stellen, kan van de bepalingen der gemeentewet inzake het doen van betalingen uit de gemeentekas worden afgeweken.

Artikel 27. 1. Hij, die ingevolge deze wet van de krijgsmacht is vrijgesteld, treedt in het genot van groot verlof zodra voor hem een tijdvak aanbreekt, waarin hij geen vervangende dienst verricht noch behoeft te verrichten.

2. Hij verricht in dat tijdvak, voor zover Onze Minister dat nodig acht en op de wijze door Onze Minister te bepalen, de volgende handelingen:

- a. opgeven van zijn adres;
- b. opgeven van vertrek naar en terugkeer uit het buitenland;
- c. verlenen van inzage van de hem in verband met deze wet uitgereikte bescheiden;
- d. in ontvangst nemen en beantwoorden van in verband met deze wet aan hem gerichte brieven, briefkaarten en telegrammen.

3. Indien hij niet voldoet aan een ingevolge het tweede lid op hem rustende verplichting, kan hij deswege, boven de tijd, bepaald ingevolge artikel 12, voor de tijd van ten hoogste twee maanden voor vervangende dienst worden opgeroepen. Onze Minister bepaalt de duur van deze vervangende dienst.

Artikel 28. 1. Hij, die ingevolge deze wet van de krijgsmacht is vrijgesteld, wordt van de voor hem uit deze wet voortvloeiende verplichtingen ontslagen:

- a. met ingang van 1 oktober van het jaar, waarin hij 35 jaar oud wordt, zo hij op het tijdstip van erkenning van zijn bezwaren de rang van onderofficier of officier niet bekleedde;
- b. met ingang van 1 oktober van het jaar, waarin hij 40 jaar oud wordt, zo hij op het tijdstip van erkenning van zijn bezwaren de rang van onderofficier bekleedde;
- c. met ingang van 1 oktober van het jaar, waarin hij 45 jaar oud wordt, zo hij op het tijdstip van erkenning van zijn bezwaren de rang van officier bekleedde.

2. Het ontslag, bedoeld in het eerste lid, kan worden opgeschort voor zolang hij op het in dat lid bedoelde tijdstip nog vervangende dienst heeft te verrichten.

3. In afwijking van het bepaalde in de twee voorgaande leden wordt hem zo spoedig mogelijk ontslag verleend:

- a. indien blijkt, dat hij, zonder vrijstelling van de krijgsmacht, daarvoor wegens ziekte of gebreken voorgoed ongeschikt zou zijn;
- b. indien blijkt, dat hij, zonder vrijstelling van de krijgsmacht, daartoe ingevolge een verdrag met een vreemde staat niet verplicht zou zijn.

Artikel 29. De bepalingen van de Pensioenwet voor de landmacht 1922 dan wel van de Pensioenwet voor de zeemacht 1922, al naar gelang het betreft een persoon, die tot de landmacht dan wel tot de zeemacht heeft behoord of daarvoor bestemd was, alsmede de ter uitvoering van die wetten gegeven voorschriften, zijn van overeenkomstige toepassing ten aanzien van hen, die ingevolge deze wet van de krijgsmacht zijn vrijgesteld.

HOOFDSTUK V

Tuchtrechtelijke bepalingen

AFDELING I

Tuchtrechtelijke bepalingen ten aanzien van degenen, die geplaatst zijn bij een overheidsdienst, uitsluitend of in hoofdzaak voor hun tewerkstelling bestemd.

Artikel 30. De tewerkgestelde, die enig hem gegeven dienstbevel of enig voor hem geldend dienstvoorschrift niet of niet naar behoren nakomt, dan wel zich overigens aan plichtsverzuim schuldig maakt of wiens gedrag strijdig is met de tucht of orde, kan deswege disciplinair worden gestraft door de daartoe door Onze Minister aangewezen organen van de in artikel 13 bedoelde diensten.

Artikel 31. 1. Bij de bepaling van de soort en de mate van de disciplinaire straf is de strafoplegger verplicht rechtvaardigheid naast gestrengheid te betrachten en zowel de omstandigheden waaronder het vergrijp is begaan, als de persoonlijkheid en het doorgaand gedrag van de dader in aanmerking te nemen. Hij beslist naar eigen inzicht en geweten.

2. Bij bestraffing van een tewerkgestelde, die zich aan één of meer vergrijpen schuldig maakt, wordt slechts één straf opgelegd.

Artikel 32. 1. Geen straf wordt opgelegd dan nadat de verdachte in de gelegenheid is gesteld zich schriftelijk binnen een door de strafoplegger te bepalen termijn tegenover deze te verantwoorden.

2. De verantwoording kan op verzoek van de verdachte ook mondeling geschieden. Alsdan maakt de strafoplegger hiervan een proces-verbaal op, hetwelk de verdachte mede ondertekent. Weigert hij dit, dan tekent de strafoplegger zulks aan op het proces-verbaal.

3. De strafoplegging geschiedt mondeling of schriftelijk. Van de straf en de strafreden wordt aantekening gehouden.

Artikel 33. 1. De disciplinaire straffen zijn:

- a. berisping;
- b. inhouding van zakgeld;
- c. de verplichting om ten hoogste twee uren vóór het avondappèl binnen te zijn en te blijven, tenzij de gestrafte elders dienst heeft te verrichten;
- d. strafdienst;
- e. arrest.

2. De betreffende zwaarte van de disciplinaire straffen wordt bepaald door de volgorde waarin zij in het eerste lid vermeld zijn, met dien verstande, dat elke volgende straf zwaarder is dan de voorafgaande.

Artikel 34. Een aanmerking of terechtwijzing, waarbij de tot straffen bevoegde autoriteit niet uitdrukkelijk te kennen geeft, dat zij als straf van berisping moet worden beschouwd, geldt niet als straf.

Artikel 35. De straf van inhouding van zakgeld kan telkenmale worden opgelegd voor ten hoogste het drievierde gedeelte en voor ten hoogste veertien dagen.

Artikel 36. De verplichting om ten hoogste twee uren vóór het avondappèl binnen te zijn kan telkenmale voor ten hoogste acht dagen worden opgelegd.

Artikel 37. 1. Strafdienst bestaat in het verrichten van dienst op werkdagen in de vrije uren van de gestrafte gedurende ten hoogste twee uren per dag.

2. De straf kan telkenmale voor ten hoogste acht dagen worden opgelegd.

Artikel 38. 1. De straf van arrest wordt telkenmale opgelegd voor ten minste één dag en ten hoogste veertien dagen.

2. Zij wordt ondergaan in een daartoe door of vanwege de strafoplegger aan te wijzen plaats. Het is de met arrest gestrafte tewerkgestelde verboden de plaats, waar hij zijn straf moet ondergaan, gedurende zijn straftijd buiten dienst, zonder noodzaak te verlaten of aldaar niet aanwezig te zijn dan wel zonder daartoe bekomen verlof bezoek te ontvangen. Hem kan, naar bij algemene maatregel van bestuur te stellen regelen, worden toegestaan godsdienstoefeningen zijner gezindte bij te wonen.

3. De rijks- en gemeentepolitie verlenen desgevraagd hun medewerking bij de tenuitvoerlegging van de straf.

4. Tenzij de strafoplegger anders bepaalt, is de gestrafte niet uitgesloten van het verrichten van dienst.

Artikel 39. 1. De straf wordt binnen 24 uur, nadat zij is opgelegd, medegedeeld aan een door Onze Minister daarvoor aangewezen autoriteit.

2. De strafoplegger, alsmede de in het eerste lid bedoelde autoriteit, zijn bevoegd de straf, de omschrijving van de strafreden of beide te wijzigen, dan wel de straf teniet te doen. Wijziging ten ongunste van de gestrafte vindt niet plaats, dan nadat degene, die zodanige wijziging tot stand brengt, hem heeft gehoord.

3. Hij, die de opgelegde straf, de omschrijving der strafreden of beide wijzigt, wordt als strafoplegger beschouwd.

Artikel 40. 1. De bevoegdheid om in een bijzonder geval, de uitvoering van een disciplinaire straf te schorsen, komt toe aan:

- a. de strafoplegger;
- b. de autoriteit bedoeld in artikel 39;
- c. de autoriteit bedoeld in artikel 41, tweede lid.

2. De autoriteiten genoemd onder *b* en *c* zullen van deze bevoegdheid geen gebruik maken, alvorens zij de gestrafte en zo mogelijk de strafoplegger hebben gehoord dan wel hebben doen horen.

Artikel 41. 1. De gestrafte, die zich over de hem opgelegde disciplinaire straf, over de omschrijving van de strafreden of over beide bezwaard acht, is bevoegd schriftelijk zijn beklag te doen bij de autoriteit, bedoeld in artikel 39, tenzij deze als strafoplegger is opgetreden.

2. In laatstbedoeld geval behandelt een andere door Onze Minister aan te wijzen autoriteit het beklag.

Artikel 42. 1. Het beklag moet schriftelijk worden gedaan binnen een termijn van vier dagen, aanvangende met de tweede dag na die waarop de oplegging van de straf ter kennis van de gestrafte is gekomen. In geval van volstrekke verhindering om binnen genoemde termijn beklag te doen vangt die termijn aan zodra de verhindering is opgeheven.

2. Het beklag schorst de tenuitvoerlegging van een opgelegde straf niet, tenzij degene, die over het beklag moet beslissen, anders bepaalt.

Artikel 43. 1. Degene, die over het beklag moet beslissen, is verplicht de zaak zodra mogelijk in haar geheel te onderzoeken. Hij zal de klager, de strafoplegger, indien deze zulks verlangt of het onderzoek dit vordert, voorts, indien en voor zover daartoe termen aanwezig zijn, de door beiden opgegeven en andere getuigen en deskundigen, mondeling of schriftelijk ondervragen of doen ondervragen.

2. Nadat het onderzoek is afgelopen beslist degene die over het beklag moet beslissen bij een met redenen omklede beschikking.

3. De beslissing wordt aan de klager medegedeeld, waarbij hem een afschrift of uittreksel van de beschikking wordt uitgereikt. Afschrift van de beschikking wordt aan de strafoplegger en aan Onze Minister gezonden.

Artikel 44. 1. Degene, die over het beklag moet beslissen, doet de straf teniet indien hij van oordeel is dat de disciplinaire bestraffing behoort te worden ongedaan gemaakt.

2. Bevindt degene, die over het beklag moet beslissen, dat de straf of de omschrijving van de strafreden, dan wel beide behoren te worden gewijzigd, dan brengt hij de door hem nodig geachte wijzigingen aan, met dien verstande, dat de straf niet kan worden verzwaard.

3. Het door de klager ten onrechte geleden nadeel zal zoveel mogelijk worden hersteld.

Artikel 45. 1. Tenzij de straf is teniet gedaan, is de gestrafte — behalve indien hem de straf van berisping is opgelegd — bevoegd gedurende een termijn van vier dagen, aanvangende met de tweede dag na die waarop de beslissing hem is medegedeeld, de eindbeslissing van het Gerechtshof te 's-Gravenhage in te roepen. Ingeval van volstrekke verhindering om binnen de genoemde termijn de eindbeslissing in te roepen vangt die termijn aan zodra de verhindering is opgeheven.

2. De eindbeslissing wordt ingeroepen door een daartoe strekkend verzoek, schriftelijk bij degene, die over het beklag heeft beslist, in te dienen.

3. De eindbeslissing wordt steeds geacht met betrekking tot de straf en de omschrijving van de strafreden in hun geheel te zijn ingeroepen.

Artikel 46. 1. Voor het gerechtshof vinden de bepalingen van de artikelen 43 en 44 overeenkomstige toepassing, met dien verstande, dat tevens degene die over het beklag heeft beslist zal worden ondervraagd, zo hij zulks verlangt, of het onderzoek dit vordert en hem een afschrift van de beschikking wordt toegezonden.

2. De getuigen worden zo mogelijk onder ede gehoord. Artikel 284, tweede lid, van het Wetboek van Strafvordering is van overeenkomstige toepassing.

3. De beslissing wordt, bij met redenen omklede beschikking genomen en in het openbaar uitgesproken. Tegen deze beslissing staat geen cassatie open.

Artikel 47. 1. De straffen worden ten uitvoer gelegd, zodra mogelijk nadat zij zijn opgelegd.

2. Zowel het ondergaan als het doen ondergaan van straf wordt aangemerkt als dienst.

Artikel 48. Van de opgelegde disciplinaire straffen kan bij bijzondere gelegenheden gehele of gedeeltelijke vrijstelling worden verleend, naar regelen bij algemene maatregel van bestuur te stellen.

Artikel 49. 1. Het recht van strafvordering vervalt niet door de toepassing van disciplinaire straf.

2. Ingeval van schuldig-verklaring houdt de rechter bij de bepaling van de straf met die toepassing rekening.

3. Boven de door de rechter uitgesproken straf zal geen disciplinaire straf worden opgelegd.

Artikel 50. 1. De tewerkgestelde, die zich over een hem gegeven dienstbevel bezwaard acht, is bevoegd deswege zijn beklag te doen naar regelen bij algemene maatregel van bestuur te stellen.

2. Het beklag heft de verplichting om het dienstbevel op te volgen niet op.

AFDELING 2

Tuchtrechtelijke bepalingen ten aanzien van degenen, die geplaatst zijn elders dan bij een overheidsdienst, uitsluitend of hoofdzakelijk voor hun tewerkstelling bestemd.

Artikel 51. In geval van tewerkstelling elders dan bij een overheidsdienst uitsluitend of in hoofdzaak voor tewerkstelling van erkende gewetensbezwaarden bestemd, zijn de bepalingen van de vorige afdeling van toepassing met dien verstande,

a. dat de autoriteit, bedoeld in artikel 39, met uitsluiting van anderen bevoegd is tot het opleggen van de straf van arrest, en

b. dat Onze Minister de organen van de in artikel 13 bedoelde diensten of instellingen dan wel de autoriteit, bedoeld in artikel 39, aanwijst als bevoegd gezag tot het opleggen van de overige in artikel 33 vermelde straffen.

HOOFDSTUK VI

Strafbepalingen

Artikel 52. 1. Hij, die opzettelijk niet voldoet aan een wettige oproeping tot het vervullen van vervangende dienst, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren.

2. Blijkt niet, dat het feit opzettelijk is gepleegd, dan wordt hij gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste negen maanden.

Artikel 53. 1. De tewerkgestelde, die opzettelijk ongeoorloofd afwezig is, wordt gestraft:

a. met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar, indien die afwezigheid tenminste één dag en niet langer dan veertien dagen duurt en hij wegens afwezigheid reeds tweemaal met arrest is gestraft;

b. met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren, indien die afwezigheid langer dan veertien dagen duurt dan wel de schulddige zich verwijderd heeft met het oogmerk om zich voorgoed aan zijn dienstverplichtingen te onttrekken.

2. Onder afwezig zijn wordt verstaan het afwezig zijn van die plaats of plaatsen waar de tewerkgestelde zich ter vervulling van de op hem rustende dienstverplichtingen behoort te bevinden; onder zich verwijderen wordt mede begrepen het zich schuil houden, afwezig blijven of achterblijven van die plaats of plaatsen.

Artikel 54. De tewerkgestelde die zijn dienst hetzij in ernstige mate, hetzij na terzake reeds tweemaal met arrest te zijn gestraft veronachtzaamt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en negen maanden.

Artikel 55. 1. Hij, die zich schuldig maakt aan een der strafbare feiten, bedoeld in de artikelen 52, 53, eerste lid, en 54, kan bovendien tot plaatsing in een rijkswerkinrichting worden veroordeeld voor ten minste drie maanden en ten hoogste drie jaren.

2. Indien en voor zover de veroordeelde ten tijde van de veroordeling nog gewone vervangende dienst moet vervullen komt de tijd door hem in een rijkswerkinrichting doorgebracht, in mindering op de gewone vervangende dienst.

3. Bij veroordeling tot plaatsing in een rijkswerkinrichting voor een duur van tenminste de termijn bedoeld in artikel 12, eerste lid, zoals deze eventueel is gewijzigd krachtens artikel 12, tweede lid, kan de rechter de veroordeelde tevens ontslaan van de voor hem uit deze wet voortvloeiende verplichtingen.

Artikel 56. 1. De strafbare feiten, omschreven in deze wet, worden aangemerkt als misdrijven.

2. Met betrekking tot de voorlopige hechtenis worden zij gelijkgesteld met misdrijven, waarop als maximum een gevangenisstraf van vier jaren of meer is gesteld.

3. Met het opsporen van deze feiten zijn, behalve de ambtenaren, aangewezen bij artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering, belast de door Onze Minister aangewezen personen.

4. Degenen, die ingevolge het voorgaande lid met de opsporing zijn belast, kunnen hem, die zich schuldig maakt aan een feit, strafbaar gesteld bij deze wet, na aanhouding overbrengen naar de plaats waar hij zich voor het vervullen van zijn dienstverplichtingen behoort te bevinden.

HOOFDSTUK VII

Slotbepalingen

Artikel 57. 1. De voor de uitvoering van deze wet nodige regelen worden bij of krachtens algemene maatregel van bestuur vastgesteld, tenzij de wet anders bepaalt.

2. Hierbij zal de rechtspositie van hen, die ingevolge deze wet van de krijgsmilitaire dienst zijn vrijgesteld, zoveel mogelijk op gelijke wijze worden geregeld als die van de dienstplichtige militairen.

Artikel 58. Alle stukken, die in verband met de bepalingen van deze wet of van de te harer uitvoering gegeven voorschriften worden gevorderd, ingediend, overgelegd of uitgereikt, zijn vrij van legesheffing, van kosten van legalisatie en van griffiekosten.

Artikel 59. 1. In de Dienstplichtwet worden de volgende wijzigingen gebracht:

A. Artikel 19, vierde lid, wordt gelezen als volgt:

„Voor de toepassing van het bepaalde in het tweede lid onder *a*, onder *b* en onder *d* wordt als werkelijke dienst ook beschouwd het vervullen van vervangende dienst ingevolge de Wet gewetensbezwaren militaire dienst en onder uitstel van eerste oefening ook uitstel van het vervullen van gewone vervangende dienst ingevolge die wet”.

B. De tweede volzin van artikel 41, derde lid, wordt gelezen als volgt:

„Worden zij voor het einde van die tijd uit de dienst bij het reservepersoneel ontslagen, anders dan op grond van artikel 9, derde lid, van de Wet gewetensbezwaren militaire dienst of anders dan om een der redenen genoemd in artikel 42, eerste lid, onder *a—f*, dan worden de bepalingen van de hoofdstukken VII, VIII, IX en X van deze wet te hunnen aanzien weder volledig van toepassing”.

C. De puntkomma achter artikel 42, eerste lid, onder *f*, wordt veranderd in een punt.

D. Artikel 42, eerste lid, onder *g*, vervalt.

2. In de Pensioenwet 1922, *Stb.* 240, worden de volgende wijzigingen gebracht:

A. In artikel 56, eerste lid, onder C wordt tussen *b* en *c* een nieuw punt ingevoegd luidende als volgt:

„*b. bis.* in vervangende dienst ingevolge de Wet gewetensbezwaren militaire dienst;”

B. In artikel 60, eerste lid, wordt de zinsnede: „wegens ziekte of verplichte militaire dienst doorgebracht” vervangen door de zinsnede: „wegens ziekte, verplichte militaire dienst of vervangende dienst ingevolge de Wet gewetensbezwaren militaire dienst doorgebracht.”

Artikel 60. 1. De Wet van 13 juli 1923, *Stb.* 357, betreffende dienstweigering wordt ingetrokken.

2. De erkenning van gewetensbezwaren tegen de vervulling van militaire dienst ingevolge die wet en de toepassing van artikel 3 daarvan worden geacht te zijn geschied ingevolge deze wet.

3. De ten tijde van het in werking treden van deze wet ingediende, doch nog niet afgedane verzoekschriften, als bedoeld in artikel 1 van de wet van 13 juli 1923, *Stb.* 357, worden verder behandeld en afgedaan overeenkomstig de bepalingen van deze wet, met betrekking tot de verzoeken als bedoeld in artikel 3.

Artikel 61. Deze wet kan worden aangehaald als „Wet gewetensbezwaren militaire dienst”.

Artikel 62. 1. Deze wet treedt in werking op een door Ons te bepalen tijdstip.

2. Artikel 29 van deze Wet werkt terug tot 31 mei 1952.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriële departementen, autoriteiten,

colleges en ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven ten Paleize Soestdijk, 27 september 1962.

JULIANA.

De Minister van Defensie,
S. H. VISSER.

De Minister van Justitie,
A. C. W. BEERMAN.

Uitgegeven de negende oktober 1962.

De Minister van Justitie a.i.,
E. H. TOXOPEUS.

Zie voor de behandeling in de Staten-Generaal:

- Bijl. Hand. II 58/59, 5394;
- Bijl. Hand. II 59/60, 5394;
- Bijl. Hand. II 61/62, 5394; Hand. II 61/62, bladz. 821—838, 888—911, 914—915;
- Bijl. Hand. I 61/62, 5394; Hand. I 62/63, bladz. 8—23.

172